

Aanleiding

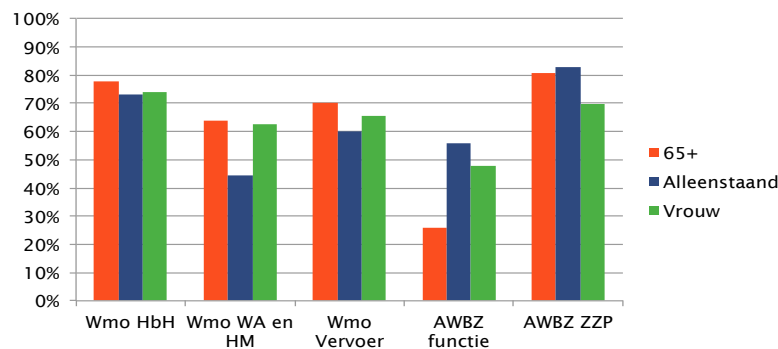
Zelfredzaam.....

Huishoudelijke hulp, een traplift, een rollator of vervoer naar een opvanggelegenheid? Sinds de invoering van de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is het niet meer vanzelfsprekend dat mensen allerlei zorgvoorzieningen kunnen ontvangen. Eerst wordt gekeken naar wat mensen zélf nog kunnen, hoe familie of burens kunnen bijspringen, en wat mensen zelf kunnen betalen. De 'patiënt' of 'cliënt' van vroeger is nu zelfredzame burger. Het Fries Sociaal Planbureau brengt zorgontvangende burgers in beeld. Het zijn vooral ouderen, alleenstaanden en vrouwen die zorgvoorzieningen gebruiken, en tijdens keukentafelgesprekken dus als zelfredzame burgers worden aangesproken.

Burgers blijken nog onzeker over deze nieuwe aanpak. Wat 'moeten' ze zelf doen? Waar hebben ze recht op? En hoe zit het met de kosten? Dit Lûd is gebaseerd op het onderzoek **Aangesproken als zelfredzame burger**, met daarin zorggebruikers uitgebreid aan het woord.

Gebruikers zorgvoorzieningen in Fryslân

Driekwart van de ontvangers van Hulp bij Huishouden is vrouw, alleenstaand en/of ouder dan 65 jaar (let wel: Hulp bij Huishouden wordt doorgaans aan vrouwen verstrekt als dit wordt aangevraagd door echt)paren). Woningaanpassingen en Hulpmiddelen zijn voor tweederde aan ouderen en/of vrouwen verstrekt. Tweederde van de gebruikers van Vervoer is vrouw, alleenstaand en/of ouder dan 65 jaar. AWBZ-functies betreffen in de helft van de verstrekkingen vrouwen en/of alleenstaanden. Bij vier van de vijf toekenningen van AWBZ-zorgzwaartepakketten ging het om alleenstaanden en/of ouderen 65+.

Bron: Partoer/KWIZ 2014, bewerking Fries Sociaal Planbureau

"Geef informatie over goede tweedehands hulpmiddelen."

"De medewerkster heeft haar best gedaan om ons te helpen een goede tweedehands traplift te vinden, omdat we een nieuwe niet konden betalen. Maar ik had meer van de hulp verwacht, en van de hulpmiddelen die we konden krijgen. Je krijgt te horen dat de regels veranderd zijn. Maar je ziet ook dat andere mensen het wél voor elkaar krijgen. Zijn wij te vriendelijk? Wij zijn geen mensen die er dan over lopen zeuren. Tips? Maak het gemakkelijker om tweedehands hulpmiddelen te vinden of aan te schaffen. Geef informatie over wat goede tweedehands hulpmiddelen zijn, voor welke situatie, en wat een goede prijs is. En neem alle aanvragers serieus. Geef mondigen geen 'brutaal' gevoel en kom bescheiden mensen tegemoet. Vooral ouderen hebben het niet geleerd om te vragen." (Jan, 68 jaar)

"Stuur iemand langs om te vragen of we het samen wel redden."

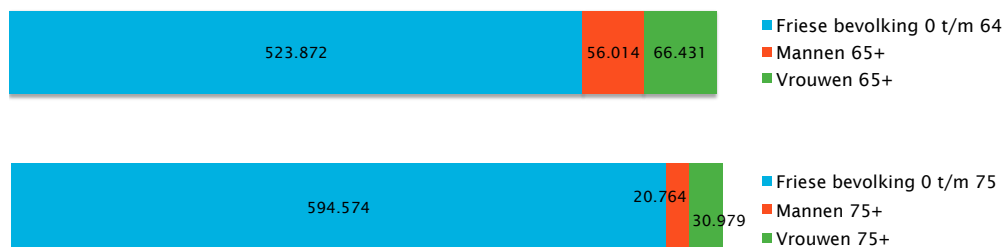
"Vanuit het revalidatiecentrum kwam ik thuis, mijn man lag nog in het ziekenhuis vanwege zijn COPD. Thuis kon ik nog maar een paar stappen lopen na mijn heupoperatie. De mensen van het revalidatiecentrum hebben dorpsgenoten ingeschakeld. Zo stond er een bed in de woonkamer toen ik thuis kwam. Toen mijn man thuis kwam, en ik het lichamelijke aankon, heb ik al snel taken van de wijkverpleging overgenomen. Het is fijn dat we in dit buurtje op elkaar letten, maar daar zijn wel grenzen aan, vind ik. Je laat je niet door de buurvrouw wassen. Gelukkig kon ik al snel dat soort dingen weer op me nemen en doen we nu veel samen, mijn man en ik. Een tip? Ja, ik had verwacht dat er nog even iemand langsgesproken was om te vragen of we het samen wel redden." **(Ida, 68 jaar)**

Leeftijd Friese bevolking

Hoeveel burgers die jonger zijn dan 65 jaar telt Fryslân? En hoeveel vrouwen en mannen zijn 65 jaar of ouder? Bijna één op de vijf Friezen (19%) is 65 jaar of ouder. Van deze groep is 54% vrouw. Hoe staat het met mannen en vrouwen van 75 jaar en ouder? De groep 75+ vormt 8% van de Friese bevolking. Van deze 75+ers is 60% vrouw.

Leeftijdverdeling in Fryslân

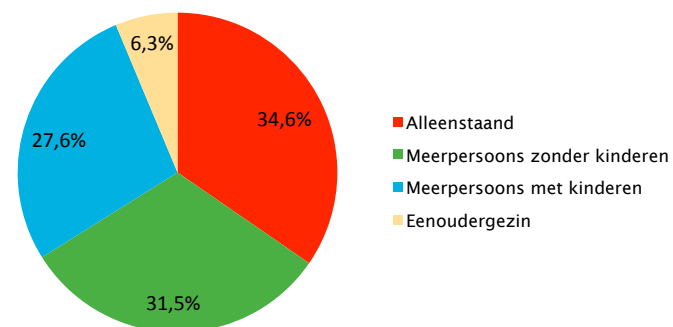

Bron: CBS, Monitor Fryslân, bewerking Fries Sociaal Planbureau

Friese alleenstaanden

Van alle Friese huishoudens, waarvan het oudste lid 18 jaar of ouder is, maakt 5% gebruik van een zorgvoorziening. Het meest worden Vervoer (8%) en Hulp bij Huishouden (7%) gebruikt. Dit blijkt uit onderzoek van Partoer/Kwiz in 2014. De gebruikers van zorgvoorzieningen bestaan voor tweederde uit alleenstaanden. Hoe zijn de huishoudtypen verdeeld in Fryslân? Hoeveel alleenstaanden, meerpersoonshuishoudens en eenoudergezinnen telt Fryslân? Een derde van de Friese huishoudens bestaat uit het huishoudtype 'alleenstaanden'. Alleenstaanden maken in verhouding meer gebruik van zorgvoorzieningen dan de andere huishoudtypen.

Huishoudtypen in Fryslân

Bron: Partoer/KWIZ 2014, CBS, Monitor Fryslân, bewerking Fries Sociaal Planbureau

Wat valt op?

Gebruikers van zorgvoorzieningen afgezet tegen de Friese bevolking, enkele aandachtspunten:

- 79% van de gebruikers van Hulp bij Huishouden is 65 jaar of ouder, terwijl deze leeftijdsgroep 19% van de Friese bevolking vormt.
- 73% van alle ontvangers van een Woningaanpassing of Hulpmiddel is alleenstaand, terwijl alleenstaanden 35% van de bevolking vormen.
- 70% van alle gebruikers van Vervoer is 65 jaar of ouder, terwijl 65+'ers 19% van de Friese bevolking vormen.
- 66% van alle gebruikers van Vervoer is vrouw, terwijl 10% van de totale Friese bevolking vrouw is, ouder dan 65 jaar.

"In de Randstad kreeg ik moeiteloos een vervoersvoorziening via de Wmo. Toen ik naar Fryslân verhuisd was vroeg ik om een taxipas. Maar de deur ging bij de aanvraag meteen dicht. Ik had immers een autootje, was het antwoord. Ik kreeg het gevoel dat het maar brutaal van me was dat ik er om had durven vragen. In de Randstad had ik ook al een paar keer een herkeuring gehad. Blijkbaar nemen ze hier geen genoegen met die resultaten en moet alles opnieuw. Heel maf. Ze kunnen toch in de Randstad informeren? De regels verschillen per gemeente. Tips? Veel kan per brief of telefoon, langskomen hoeft niet altijd. En geef een taxipasje aan mensen die bij een organisatie vrijwilligerswerk kunnen doen voor andere mensen. Faciliteer hun vrijwilligerswerk dus." **(Sytze, 65 jaar)**

"In de Randstad kreeg ik moeiteloos een vervoersvoorziening via de Wmo."

"Ik heb wel een buurman met een auto, maar die wil ik liever niet vragen."

"Ik heb wel gekeken naar wie er in mijn omgeving zou kunnen helpen. Ik vind dat dat ook moet, maar ik kwam op niemand uit. Ik heb een hele hoop vrienden, maar dat zijn ook bijna allemaal oude mensen. Ik heb wel een buurman met een auto, maar die wil ik liever niet vragen. En hulpmiddelen? Er komen hier zoveel mensen over de vloer, zoals de fysiotherapeut, die hadden me allemaal kunnen vertellen over steunen in de douche en het toilet. Daar had ik graag wat informatie over willen hebben, of ik daar recht op had. En zo ja, hoe ik dat moest regelen en bij wie. Het is niet zo dat ik zelf niet wil betalen, maar als ik er recht op heb wil ik het wel krijgen. Tip: kijk uit dat mensen die nu geen vervoer of huishoudelijke hulp meer krijgen niet in een isolement komen." **(Trynke, 79 jaar)**

Mantelzorg in Fryslân

De nieuwe Wmo kijkt eerst naar zelfredzaamheid en steun van mantelzorgers: burens, familie en kennissen. Hoe is het in Fryslân gesteld met mantelzorg en informele hulp volgens de Gezondheidsenquête 2012 van de GGD?

- 12% van de Friezen van 19 jaar of ouder geeft aan mantelzorg te zijn.
- 43% van alle mantelzorgers is 50 jaar of ouder, 12% zelfs ouder dan 75 jaar.
- 11% van alle mantelzorgers voelt zich zwaar tot overbelast, vooral de 75+'ers.
- Van alle zich zwaar belast voelende mantelzorgers is 32% 75 jaar of ouder.
- De helft van de zich zwaar belast voelende mantelzorgers is 65+.